

2025 Prometheus Amsterdam

Is dit huisje van voor of na het asbestverbod?
Het plafond zit vol barsten en scheuren. Het asbest valt hier recht uit alle barsten en scheuren zo mijn mond en neus in, logisch dat ik nauwelijks kan ademen.

Het matras is net zo oud als het huisje, of ouder. Het voelt aan alsof het gevuld is met paardenharen, schapenwol en lucht van mensen die er niet meer zijn. Niet hier en ook niet meer in leven. Bij elke beweging prikken ze in mijn zij en rug met hun knekels. Misschien lig ik op takken en gras, zoals de neanderthalers en de trechterbekermensen. *The locals*.

Niet gek dat ze zijn uitgestorven. Doodmoe waren ze.

Meteen na aankomst hadden we het huisje schoongemaakt met alcohol, ontsmettingsmiddel en verband. We vonden het allemaal vies en het stonk, maar we hadden geen schoonmaakspullen mee. We hadden wel een EHBO-pakket, en ontsmettingsmiddel.

Alles voor vieze, stinkende wonden.

Al voor we binnen waren hadden we het uit een van de vele tassen moeten opgraven. Het huisje had erg ruwe muren en de kinderen hadden zich eraan geschaafd.

‘De muren lijken op fietspaden,’ zei mijn jongste zoon.

Het hele EHBO-wondpakket was opgegaan.

Een beetje aan de schaafwonden, de rest aan de schoonmaak.

Nu ruikt het huisje naar uitgestorven mensen en ontsmettingsmiddel. Naar een sterfhuis.

Niet mijn sterfhuis, no way. Ik ben al geboren op dit stukje Drentse platteland. Dat is voorlopig wel even genoeg.

‘Je hebt een longontsteking,’ zei de huisarts die we van het gelamineerde vel vol vingerafdrukken en belangrijke telefoonnummers hadden gehaald.

‘Die krijg je niet van een vies vakantiehuisje of asbest,’ zei ze. ‘Niet binnen een paar dagen.’

‘En binnen een paar weken?’ vroeg ik.

‘Je had beter eerder kunnen komen,’ antwoordde ze, ‘maar je bent niet dood.’

Dat was uiteraard goed nieuws, maar helemaal levend voel ik me ook niet.

Rust, antibiotica, tijd.

Naar huis gaan gaat echt niet lukken. Dan moeten we alles weer inpakken. Gedoe, chaos, en dan weer in de auto. En de kinderen zouden erg verdrietig zijn als we nu alweer weg zouden gaan.

‘Jullie moeten wel gewoon plezier maken,’ zeg ik tegen mijn gezin. ‘Ik moet rust houden, maar jullie kunnen prima van de rodelbaan en de familieglijbaan.’

Mijn gezin kijkt bezorgd.

‘Nu voel ik me helemaal schuldig,’ zeg ik. ‘Verdomme. Maak plezier! We kunnen niet eens naar huis.’

In ons huis zitten Fransen. Ze financieren onze vakantie naar dit Drentse vakantiepark. Een groot Frans gezin. We hebben speciaal de luxe luchtbedden voor ze opgepompt en het huis glimmend opgepoetst. Maar misschien hebben ze het alsnog staan ontsmetten met hun eigen EHBO-wondpakket.

Met veel moeite rol ik mijzelf uit de kuil in het matras en schuifel naar mijn verlichtende pillen.

Lastig dat het blik met medicijnen zo hoog staat, ver weg van de kinderen. Boven op het hoogste keukenkastje. Een plek die zelden gezien wordt.

De smerigste plek van het hele huisje.

Nu niet meer natuurlijk.

Nu is het een van de schoonste, meest ontsmette plekken van het hele vakantiepark.

Op de bank in de huiskamer zoek ik in het blik naar verzachting en verlichting.

Wat zijn de opties? Ontspanning, verdoving, demping, alles is welkom.

De twee xtc-pillen, ooit door de oude oppas geregeld voor een geschikte avond die nooit kwam, liggen ook in het blik.

'Ze zijn heel sterk,' had ze gezegd. 'Mijn dealer zei dat een kwart al veel is voor beginners.' Ze keek er een beetje bezorgd bij. 'Mijn huisgenoot heeft ze getest bij een drugstestservice en op een feest.'

De xtc-pillen lijken op twee kleine blokjes turf. Miniatu-

ren van de turf die mijn vader vroeger in de boerderij stookte, uit folkloristische overwegingen.

'Vroeger deden ze hier niet anders,' zei hij.

Turf stoken bleek ontzettend rokerig. We konden elkaar bijna niet meer zien door onze betraande ogen, en we stonken alsof we urenlang boven een rokerig vuur hadden gehangen.

Na een paar dagen in de rook stapte hij goddank over op iets anders.

Twee weken, twee pillen. Ik breek een van de pillen in vieren.

Maar ik ben geen beginner. Ik ben een middelbare vrouw en ga meteen voor de helft.

Na een klein uur voel ik me een stuk beter. Ik voel me eigenlijk behoorlijk goed. Goed genoeg om buiten op het terrasje te gaan staan. Er zijn hier zoveel minder mensen en zoveel meer andere wezens die rondvliegen. Ook in het donker zie ik ze, en kan ik ze bijna aanraken. Zo prachtig. De nacht is hier veel donkerder dan thuis en de sterren zijn zichtbaarder en mooier. De maan is ook extra mooi. De lucht is heerlijk en fris en zo ontzettend zoals vroeger. Zo ontzettend heerlijk. Ik adem het dwars door de longontsteking naar binnen. Ik denk bijna niet meer aan de neanderthalers en het asbest kan me eigenlijk ook nog maar weinig schelen. Ik steek mijn armen uit naar alle mooie wezens die er nu rondvliegen.

Misschien dankzij het halve turfje.

Wat was mijn vader na de turf ook alweer gaan stoken? Welke brandstof vond hij interessant genoeg voor de antieke kachels in onze boerderij? Hout was het zeker niet, dat kwam pas veel later, toen hij zelf hout ging hakken. En dat was pas nadat hij het rieten dak een beetje had laten smeulen met zijn ouderwetse blokken brandstof en zelfgemaakte schoorsteen.

De dorpsbewoners waren boos op hem, omdat hij zo onverantwoordelijk was geweest.

De brandweer was gekomen, het hele dorp was uitgelopen. Wat een avontuur.

Wat kwam er na de turf? Hoe heten die blokken?

Ik laat de prachtige buitenwezens achter en ga binnen op het vaalgele bankje zitten met mijn laptop op schoot.

Bruinkoolbriketten.

Ik voel daar niet direct iets bij, maar zie ze wel voor me.

Ze lijken ook een beetje op turf en op xtc-pillen.

Wat zou hij nu stoken, waar is hij ook alweer gaan wonen, is dat hier in de buurt? Hoe heet dat dorp ook alweer, zijn straat? Ik ben er ooit één keer geweest. Hoe groot is de kans om hem hier tegen te komen? Het is tenslotte ook Drenthe. Een golf aan vragen en gedachtes. Ik moet het allemaal weten. Nu.

Zijn huis komt bij de eerste zoekpoging al naar boven.

Het staat boven aan de zoekresultaten, want het staat te koop.

Ik herken het meteen.

Het is een ontzettend gewoon huis. Wel vrijstaand en met grond, maar voor zijn doen is het doorsnee vastgoed. Dat valt me tegen, meestal woont hij in iets bijzonders.

Na de boerderij waarin ik ben opgegroeid, trok hij met zijn vriendin in het houten boshuis. Na het boshuis kwam de omgebouwde antieke schuur en daarna de Franse molen. Maar zelfs een oude Franse molen wisselde hij uiteindelijk in. En waarvoor? Voor een heel gewoon huis in Drenthe.

Jammer dat hij me waarschijnlijk onterfd heeft, want ondanks de gewoonheid is de vraagprijs exceptioneel hoog.

'Wat een ordinaire gewoonheid,' zou hij vroeger zeggen over zo'n huis. 'Veel te duur.'

Nu niet meer natuurlijk.

Nu kan de advertentie het huis niet ver genoeg de hoogte in prijzen.

Het huis heeft grond en buitenmogelijkheden, staat in de advertentie.

Grond en buitenmogelijkheden zijn twee woorden waar mijn vader erg warm van wordt en die hij vast optimaal heeft benut. Op de grote dronefoto zie ik al dat hij de ooit kale lap grond helemaal heeft aangepakt. Alle benutte buitenmogelijkheden bekijk ik later wel.

Eerst de binnenimpressie.

De spullen waar ik zo lang tussen heb geleefd staan binnen.

Daar staan ze altijd, waar hij ook woonde. Dit is niet het

huis waarin ik ben opgegroeid, maar het zijn wel dezelfde spullen. Dezelfde oude troep.

Ik vergroot de foto's en zie de audio met losse componenten, de ingelijste foto van hemzelf in zijn oldtimer, de koekplank met turfstekers. Het onbijzondere blauwe melkkannetje, het rijtje oude kalibratiegewichten en de bronzen kat.

Het huis staat vol met open Lundia-kasten. De kasten uit mijn jeugd, al lijken het er nu meer dan ooit. Hij heeft ze uitgebreid en aangevuld. Ik haat die open kasten. Ze bieden totaal geen privacy. Alles wat je erin zet wordt bekeken door iedereen die erlangs loopt, en iedereen die erlangs loopt moet er iets van vinden.

In mijn tienerkamer was geen enkele open kast te vinden, en ook nu zal het Franse gezin zich in ons huis helemaal rot zoeken naar alles. Alles goed weggeborgen achter kastdeurtjes.

Ik zoek op de foto's naar sporen van mijn jeugd, naar een bewijs van mijn bestaan.

Op de foto's van de binnenimpressie vind ik niks van mijzelf, maar ik zie wel al mijn vaders persoonlijke spullen hangen en liggen. Zijn geruite flanellen XXL-shirts van de C&A, zijn witte hemden, de stapel grote spijkerbroeken ernaast. Zijn zwarte katoenen boxershorts in een kratje eronder. Opgevouwen en opgestapeld, speciaal voor de foto.

De plakkerige fotoalbums staan ook ergens in de open

kasten. Ik weet zeker dat er maar een paar foto's in zitten. Een van hemzelf als kind bij een hertenkamp, en een van hem als twintiger, op een boot. De laatste slierten van zijn haar heeft hij over zijn kalende hoofd gekamd en zijn baard is lang maar niet erg vol.

Heel misschien zit de foto van mij als kind er nog in. Ik zit naast de boerderij op een klapstoel en blaas een bel van kauwgom. Onze oude boxer zit naast me en kijkt met zijn kwijlerige hangwangen droevig naar iets buiten beeld. Mijn vader loopt op zijn klompen richting de boerderij.

Uiteraard staat de rij stukgebladerde gidsen in de kast van de advertentie. Gidsen over bloemen, vlinders, reeën, dassen, wezels, waterkevers, noem maar op. Het zijn er nog meer dan ik me herinner, rond elk huis valt natuurlijk weer allerlei nieuws te ontdekken. Een nieuw huis, een nieuwe verrekijker, een nieuwe camera, een nieuwe loep én een nieuwe gids.

Naast de *Oiseaux de France*-gids staan twee pocketwoordenboeken.

Mijn Engels-Nederlandse en Nederlands-Engelse pocketwoordenboeken van de mavo! Ik herken ze aan het scheurtje en de vouw.

Zie je wel, ik had gelijk! Ze liggen dus toch bij hem!

Door hem ken ik allerlei Engelse woorden niet. Mensen hebben Engels tegen mij gesproken en ik heb niet kunnen opzoeken wat ze bedoelden. Ergerlijk. *Annoying*.

Maar mijn hartslag versnelt van enthousiasme. Iets van mij!

Naast de kast een muur vol glanzende foto's met van alles wat hij voor zijn camera heeft weten te lokken. De camera staat op een andere foto al klaar naast een grote glazen pui.

Wat vonden al die buitenwezens daar eigenlijk van, om zo bespied te worden door deze man? Zo hijgerig voor het raam, in zijn enorme spijkerbroek en grote flanellen overhemd, of in zijn onderbroek met zijn dikke, witte buik.

De hommel, de spin, het spinnenweb met dauw. De prachtige felrode bloem, de paarse bloem, de kolibrievlinder in de lucht bij een gele bloem. Prachtig, zo klein en teer. Een of andere grijze vogel. Ik weiger op te zoeken welke. Ik wil het niet weten. Een koolmees. Dauw op de rode bloem. Fantastisch allemaal, de kleuren extra diep en vreselijk glanzend door het fotopapier.

Ik loop even naar buiten.

'Mooi,' zeg ik tegen de maan en dan ga ik snel weer naar binnen.

Op de rest van de foto's staan de gebruikelijke dingen. Een wespendief, een libelle, een vos, een ijsvogel.

Natuurlijk.

De ijsvogel.

Als tegenstander van zo ongeveer alles en iedereen bleef er voor mijn vader niet veel over om vóór te zijn. Behalve het ijsvogeltje. Daar was hij heel erg vóór. Niets deed mijn vaders hart zo snel en enthousiast kloppen als het ijsvogeltje. Het ijsvogeltje was zeldzaam, maar toch liet het zich met enige regelmaat zien in het dorp.

Volgens mijn vader, want zelf had ik het ijsvogeltje nog nooit gezien. Ik betwijfelde of het wel bestond en het kon me eigenlijk ook niet veel schelen.

'Kijk een ijsvogel! Daar! Een ijsvogel! Kijk dan! KIJK DAN!' schreeuwde mijn vader als hij misschien wel of misschien niet een ijsvogel zag.

Maar ik was altijd te laat.

'Net te traag,' zei mijn vader. 'Zoals met alles.'

Als ik een ijsvogel was zou ik ook in het dorp zijn neergestreken. Niet in het lelijke dorp waar hij nu woont, maar in mijn dorp. Het was er prachtig.

'Snoepig,' zei mijn moeder. 'Maar niet bedacht snoepig. Het is een authentiek snoepje, helemaal vanzelf ontstaan.'

Dat was mijn dorp.

Een klein geïsoleerd rondje met niets eromheen. Een eilandje.

Het woord snoepig wekte weerzin op bij mijn vader. Hij was erop tegen.

'Het durpie,' zei hij liefkozend en dat was iets totaal anders.

Het woord snoepig vond mijn vader iets voor de mensen die de nieuwe toeristische autoroute reden. Net iets te hard, dwars door het dorp. Vanuit hun opengedraaide autoramen staarden ze met open mond naar ons en onze boerderijen.

Ook al vond hij de starende mensen in de auto's maar niks, hij vond het toch vervelend dat ze misschien niet goed doorhadden dat hij eigenlijk uit het westen kwam.

Hij had mijn moeder moeten ompraten om uit het westen te vertrekken en was er helemaal voor naar *the middle of nowhere* gegaan.

De rest van het dorp had dat allemaal niet gedaan. Geen van de 198 inwoners, alleen hij.

Voor hen was het allemaal vanzelfsprekend. Alleen hij zag de exclusieve bijzonderheid van het dorp en de streek.

Maar dat was niet zo. We zagen het allemaal.

Hoe je opeens in het plukje bos stond, koel, vochtig en donker. De grote, verdwaalde stenen overal, geen twee hetzelfde.

De weidsheid, het groen, het enge stukje land waar adders zaten – en drijfzand.

'Nu gaan we er echt in,' zeiden we aan de rand van het landje.

We hadden speciaal grote, volwassen regenlaarzen aangetrokken en punten aan onze takken geslepen.

Als de wei achter ons huis een tijdje niet gemaaid was, dan zag bijna niemand je.

Als je ging liggen verdween je er helemaal.

Het enige wat je zag waren de toppen van de sprieten zuring en de enorme eikenbomen aan de rand van het weiland.

Het liefst lag ik er als er harde wind aan kwam, of storm. Als de luchtdruk omlaagging en de vogels nog snel zoveel aten als ze konden. Daarna zochten ze luidruchtig een schuilplaats. Ik voelde de opwinding in mijn buik.

Maar dat zag mijn vader allemaal niet.

Hij maakte zich liever druk om de vierkante vijver die de buren net hadden aangelegd. Een vierkante vijver vond hij tekenend voor alles wat slecht was in de wereld.

'Een vierkante vijver!' zei hij. 'Hoe halen ze het in hun hoofd. Een vijver moet een natuurlijke vorm hebben.'

Zelf groef hij een vijver in een vorm waarop hij lang had zitten zwoegen.

Vorm na vorm verdween in de prullenbak totdat hij de juiste had getekend.

'Alsof de hond op de tegels heeft geplast,' zei mijn moeder.

'Dat is een natuurlijke vorm,' vond mijn vader.

Mijn vader wist van alles hoe het heette en etaleerde dat graag. En hard.

'Kijk waterjuffers, kijk de geelgerande waterkever, kijk veldzuring, een hommel, klaver, EEN IJSVOGEL!'

De rest van het dorp wist dat ook wel, maar die hoorden we er niet over.

Mijn ouders hadden sowieso allebei de neiging om constant van alles te vermelden.

Maar vooral mijn vader.

Gewoon even niks zeggen was er bij hem niet bij.

In een rij, een hal, een groep, mijn school: alles moest benoemd.

'Kijk, een toren, een heel oude.'

'Kijk, een steen, een zwerfkei.'

'Dit is een mooi oud huis. Een soort cottage, zoals ze in Engeland zeggen.'

'Ik was laatst in Engeland en daar is het prachtig, echt een aanrader.'

'Wat een lange rij is dit.'

En als mensen dat zelf ook allemaal wel wisten en nauwelijks reageerden was hij beledigd.

'Geen humor,' was de conclusie. 'Typisch het noorden, moeite met contact.'

Contact was heel belangrijk voor mijn ouders. Als ze ruzie hadden, dan riepen ze precies dat steeds harder naar elkaar.

'Contact. Hallo contact!'

'Contact hier. Heb ik contact.'

'CONTACT!'

Op de oude bank zit nieuwe bekleding en de pootjes hebben een dikke, slordige laag muisgrijze verf gekregen. Ook zijn de ergste verzakkingen opgevuld, al kan ik de afdruk van mijn vader er nog steeds in zien.

Een kuil in de vorm van mijn vader die half op zijn zij lag te slapen is een hardnekkige vorm, die krijg je niet weg met wat vulsel.

Soms was mijn vader bijna stil, want dan lag hij te slapen. 's Nachts uiteraard, in zijn zelfgetimmerde bed van restplanken, maar ook vaak op de bank.

'Ik ga even liggen,' zei hij dan.

'Ga in bed liggen,' zei mijn moeder. 'Ik wil echt dat je in bed gaat liggen als je wil slapen, niet op de bank.'

Maar dat wilde hij absoluut niet. Hij wilde per se op de bank in de middelste, meest onvermijdelijke kamer van het hele huis liggen.

'Gewoon even liggen,' zei hij, 'dat moet toch kunnen. Jullie hoeven er niks om te laten, ik ga alleen maar even liggen.'

'Nee,' zei mijn moeder, 'ik wil dat je in bed gaat liggen.'

Maar mijn vader wilde absoluut niet in bed liggen. In